Doç.Dr.Engin Akdeniz
Adnan Menderes Üniversitesi
Fen-Edebiyat Fakültesi
Arkeoloji Bölümü, 09010, Aytepe-Aydın
Tel. 0256 2128498 (1810)
Faks. 0256 2135379
GSM:0506 700 97 89

24 Ekim 2011

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü'ne,

Konu: 2011 Yılı Thyateira Kazısı Sonuç Raporu

A)-GENEL BİLGİLER

Manisa İli, Akhisar İlçe Merkezindeki Thyateira Antik Kenti Kazıları, Adnan Menderes Üniversitesi Rektörlüğü, Manisa Valiliği ve Akhisar Belediye Başkanlığı arasında imzalanan 24 Kasım 2010 tarihli protokol ve devamında Bakanlar Kurulu'nun 01.08.2011 tarihli kararlarıyla verilen izin sayesinde gerçekleştirmektedir.

Thyateira Antik kenti kazılarının ilk sezonu olan 2011 yılı çalışmaları 19 Eylül 2011 tarihinde başlatılmış ve 01 Ekim 2011 tarihinde sona ermiştir. Kazı izni verildikten hemen sonra kazı hazırlıklarına başlanmış ancak, kazının ilk yılı olması ve kazı evi sağlanamadığı için kazıya fazla eleman götürülmemiştir. Kazılarda, Kazı Başkanı olarak Doç.Dr.Engin Akdeniz, Bakanlık Temsilcisi Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi uzmanı Sevdiye Bayram, ekip üyeleri arkeolog Umut Bilen, arkeolog Miray Mimaroğlu, arkeoloji öğrencileri Mehmet Bayram, Şadiye Atıcı, Kumeyre Kayanıpar, veteriner Kefayettin Öz görev almış, Bakanlık Temsilcisi'nin onayıyla bir hafta misafir olarak arkeoloji öğrencisi Anıl Kösehancı bulunmuştur. Kazı evi tamamlanamadığı için ekip, Akhisar İlçe Merkezindeki Yüncüoğlu Oteli'nde konaklamıştır. Çıkan buluntulardan etütlük nitelikteki beş eser tutanakla Manisa Müzesi Müdürlüğü'ne teslim edilmiş (Ek 1), etütlük nitelikteki diğer buluntular ise (seramik parçaları, cam parçaları, mozaik parçaları, fresk parçaları, hayvan kemikleri v.s.) Akhisar Belediye Başkanlığı Binası, başkanlık bloğunda kazı ekibine tahsise edilen güvenli bir odaya bırakılmış ve kapısı Manisa Müze Müdürlüğü görevlisiyle birlikte mühürlenmiş, anahtar kapalı zarf içerisinde Manisa Müze Müdürlüğü görevlisine teslim edilmiştir.

Thyateira Antik Kenti 2011 yılı Kazı Çalışmalarındaki işgücü, Adnan Menderes Üniversitesi Rektörlüğü, Manisa Valiliği ve Akhisar Belediye Başkanlığı arasında imzalanan protokol kapsamında Akhisar Belediye Başkanlığı tarafından karşılanmıştır. Belediye tarafından gönderilen, günlük değişen sayıda, 2 ya da 3 işçi kazıda çalıştırılmıştır.

B)-BİLİMSEL ÇALIŞMALAR

Thyateira Antik Kenti'nde 2011 yılı çalışmaları, Akhisar İlçe Merkezindeki Tepe Mezarlığı olarak adlandırılan ve ören yeri olarak da ziyaret edilebilen alanda gerçekleştirilmiştir (Harita). Bu alan, kuzey-güney doğrultusunda, batı kısmında 68.25 m, doğu kısmında 68.50 m, doğu-batı doğrultusunda, güney kısımda 74.80 m, kuzey kısımda 63.20 m kabaca dikdörtgen şeklindedir. Tepe Mezarlığındaki en önemli kalıntı MS 2.-6. yüzyıla tarihlendirilen ve bazilika olduğu düşünülen yapıdır (Resim 1 ve 2). Çalışmalar, tüm Tepe Mezarlığı olarak adlandırılan alanda temizlik çalışmalarıyla başlatılmış, ayrıca apsisli yapının güney doğusunda yer alan, ana yapıyla bağlantılı diğer yapı kalıntılarını örten moloz yığınlarının (1962, 1968-1971 yıllarına ait) kaldırılması amacıyla 20 x 20 m. ebatlarındaki bir açmada sürdürülmüştür (Resim 3-6). Bu alanda sadece dolgu toprağının kaldırılması hedeflenmiş, bu sebeple daha alttaki tabakalara müdahale edilmemiştir. Temizlik ve dolgu toprağın kaldırılması sırasında belirginleşen mekanlar (1 nolu mekan, 2 nolu mekan… şeklinde) numaralandırılarak tasnifte kolaylık sağlanmaya çalışılmış, böylece bilimsel bir değerlendirme yapabilmek mümkün olmuştur (Resim 7, 8, 9).

Çalışmalar sırasında bazilika tarzında inşa edilen yapı hakkında da ayrıntılı incelemeler yapılmıştır. Apsisli yapıda kullanılan tuğla malzemenin ölçüleri şu şekilde belirlenmiştir; tuğlaların uzunlukları 35 cm ile 37 cm arasında, kalınlıkları ise 4 cm ile 6 cm arasında değişmektedir. 20x20 m. boyutlarında temizlik çalışması gerçekleştirilen alanın güneydoğu kısmında 1 ve 2 nolu mekan olarak adlandırılan mekanlarda kullanılan tuğlaların da aynı boyutlarda olduğu saptanmıştır (3 ve 4 nolu mekanlar henüz açığa çıkarılamadığı için bilgi sahip değiliz). Ayrıca, apsisli yapının kuzeybatısında gözlemlenen tuğla döşemelerinde ölçüsünün aynı olduğu belirlenmiştir.

Kazılar sırasında ele geçen seramik parçaları, Hellenistik döneme ait amphora ve unguentarium parçaları, Roma ve Bizans mallarına ait örneklerdir. Bunlar arasında en büyük grubu Geç Roma ve Bizans dönemi seramikleri oluşturmaktadır (Resim 10-11).

Geç Roma Pişirme Kapları kapsamında yer alan kapların tümü amorf ağız ve kulp parçalarından oluşmaktadır. Dışa çekik, geniş tablalı ağız kenarlı ve yivli küçük boyutlu çömleklere ait parçalar arasında literatürde *Ege Tipi* olarak bilinen örnekler de bulunmaktadır.

Çalışmalar sırasında ele geçen amphoraların hepsi amorf gövde, kulp ve diplerden oluşmaktadır. Mevcut gövde parçaları üzerleri yivli ve olasılıkla MS 5.-7. yüzyıllarda yaygın olarak kullanılan *Globular Tip* amphoralara ait olmalıdır. Bulunan gövde parçalarından ikisi üzerinde grafitti bulunmaktadır. Amphora boyun kısımlarına yapılmış bu grafitilerden haç motifi kazınmış olan örnek, ticareti yapılmış olan şarabın kutsal bir mekan için getirilmiş olabileceğini göstermesi açısından önemlidir. Bunların dışında Roma İmparatorluk Dönemi'ne ait amphoralara ait kulp ve gövde parçaları da saptanan diğer amphora örnekleridir.

Temizlik çalışmaları sırasında ortaya çıkarılan ve muhtemelen evresi dışında kullanılmış olan 2 adet pithos mekanların üst kotunda ortaya çıkarılmıştır. Bu örneklerin ağız kısımları noksandır. Küplere ait olan ağız ve diplerin sınıflandırma çalışmaları devam etmektedir.

Saklama ve servis kaplarıma ait kapaklar yapılan çalışmalarda ele geçen diğer seramik buluntulardır. Form tipolojileri göz önüne alındığında MS 3. yüzyıl ve 5. yüzyıl arasına tarihlenen örnekler olduğu görülmektedir.

C)-İLERİKİ DÖNEM KAZI FAALİYETLERİ İÇİN ALTYAPI HAZIRLANMASI YÖNELİK ÇALIŞMALAR

Adnan Menderes Üniversitesi Rektörlüğü, Manisa Valiliği ve Akhisar Belediye Başkanlığı arasında imzalanan 24 Kasım 2010 tarihli protokolde belirtilen harita ve topografya çalışmaları için Akhisar Belediyesi tarafından görevlendirilen özel bir firmaya ait topoğraflar Agah Topoğraf ile Nurçin Ulusoğlu Topoğraf da bir kazının tabaka kazısı gerçekleşmeden önce mutlaka yapılması gereken topoğrafya işlemlerini, karelaj çalışmalarını başlatmışlardır.

Yine bu kazı sezonunda, Thyateira antik kenti sahası içerisinde bulunan, 1 ve 3. derece arkeoloji SİT sahası olan, ancak üzerindeki eski Devlet Hastanesi ve ek binalarının Sağlık Ocağı ile 112 Acil Müdahale Servisi olarak kullanıldığı için kazı çalışmalarını başlatamadığımız Hastane Höyüğü'nün Kethüda Mahallesi, 30. pafta, 85 ada, 3, 4 ve 5 nolu parsellerdeki kısımlarının yıkımı, 30 pafta, 85 ada, 1, 2 ve 3 nolu parsellerdeki kısmının ise kazı evi olarak kullanılması için gerekli yasal işlemler başlatılmıştır.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Doç.Dr.Engin Akdeniz

THYATEİRA KAZISI 2011 YILI KAZI SEZONU ETÜDLÜK ESER LİSTESİ

Eser No:1, Sikke, tunç, Roma (?) Çapı, 1,1 cm., kalınlığı 0,1 cm., 1 no lu alan, dolgu toprağı, eser korozyona uğramıştır. Üzerindeki yazı ve bezemeler anlaşılamamaktadır.

Eser No:2, Sikke,tunç, Roma (?), Çapı, 1,6 cm., kalınlığı 0,1 cm. 1 No'lu alan, dolgu toprağı, eser korozyona uğramıştır. Üzerindeki yazı ve bezemeler anlaşılamamaktadır.

Eser No:3, Sikke,tunç, Roma (?), Çapı, 1,6 cm., kalınlığı 0,1 cm. 1 No'lu alan, dolgu toprağı, eser korozyona uğramıştır. Üzerindeki yazı ve bezemeler anlaşılamamaktadır.

Eser No:4, Cam, mavi renkte, dönemi tespit edilemedi, Korunan yükseklik 1,7 cm., eser en geniş kısımdan gövde çapı 1,9 cm.,1 No'lu alan dolgu toprağı eser üzerinde yumrular yer almaktadır. Alt kısımda birleşme noktasından itibaren kırıktır.

Eser No:5, Kemik obje, dönemi tespit edilemedi, korunan uzunluğu 6,7 cm, kalınlığı en geniş yerinde 0,3 cm., 1 No'lu alan, dolgu toprağı, eserin kullanım amacı belirlenemedi.

Yukarıda özellikleri belirtilen 5 adet etütlük eser kayda geçirilerek Manisa Müzesi Müdürlüğü'ne deposunda muhafaza edilmek üzere teslim edilmiştir. 30.09.2011

Ek 1: 2011 Yılı Thyateira Kazısında bulunup Manisa Müzesi Müdürlüğü'ne teslim edilen etütlük eserler listesi.

Harita: Thyateira antik kenti, Tepe Mezarlığı ve Hastane Höyüğü'ne gösterir harita.

Resim 1-Thyateira antik kenti, Tepe Mezarlığı mevkii, genel görünümü ve bazilika yapısı.

Resim 2- Thyateira antik kenti, Tepe Mezarlığı mevkii, bazilika yapısının güneybatı kesiminin görünümü.

Resim 3-Thyateira antik kenti, Tepe Mezarlığı mevkii, bazilika yapısının güney doğusunda yer alan, ana yapıyla bağlantılı diğer yapı kalıntılarını örten moloz yığınlarının kaldırılması çalışmaları.

Resim 4-Thyateira antik kenti, Tepe Mezarlığı mevkii, bazilika yapısının güney doğusunda yer alan, ana yapıyla bağlantılı diğer yapı kalıntılarını örten moloz yığınlarının kaldırılması çalışmaları.

Resim 5-Thyateira antik kenti, Tepe Mezarlığı mevkii, bazilika yapısının güney doğusunda yer alan, ana yapıyla bağlantılı diğer yapı kalıntılarını örten moloz yığınlarının kaldırılması çalışmaları.

Resim 6-Thyateira antik kenti, Tepe Mezarlığı mevkii, bazilika yapısının güney doğusunda yer alan, ana yapıyla bağlantılı diğer yapı kalıntılarını örten moloz yığınlarının kaldırılması çalışmaları.

Resim 7-Thyateira antik kenti, Tepe Mezarlığı mevkii, bazilika yapısının güney doğusunda yer alan, ana yapıyla bağlantılı diğer yapı kalıntılarını örten moloz yığınlarının kaldırılması çalışmalarının sonrasında belirginleşen 1 nolu mekan.

Resim 8-Thyateira antik kenti, Tepe Mezarlığı mevkii, bazilika yapısının güney doğusunda yer alan, ana yapıyla bağlantılı diğer yapı kalıntılarını örten moloz yığınlarının kaldırılması çalışmalarının sonrasında belirginleşen 2 nolu mekan.

Resim 9-Thyateira antik kenti, Tepe Mezarlığı mevkii, bazilika yapısının güney doğusunda yer alan, ana yapıyla bağlantılı diğer yapı kalıntılarını örten moloz yığınlarının kaldırılması çalışmalarının ardından belirginleşen 1 nolu mekanın doğu duvarından ayrıntı.

Resim 10-Thyateira antik kenti, Tepe Mezarlığı mevkii, bazilika yapısının güney doğusunda yer alan, ana yapıyla bağlantılı diğer yapı kalıntılarını örten moloz yığınlarının kaldırılması çalışmalarının ardından belirginleşen 1 nolu ve 2 nolu mekanlarda bulunan seramik örnekleri.

Resim 11-Thyateira antik kenti, Tepe Mezarlığı mevkii, bazilika yapısının güney doğusunda yer alan, ana yapıyla bağlantılı diğer yapı kalıntılarını örten moloz yığınlarının kaldırılması çalışmalarının ardından belirginleşen 1 nolu ve 2 nolu mekanlarda bulunan seramik örnekleri.

Resim 12-Thyateira antik kenti, Tepe Mezarlığı mevkii, bazilika yapısının güney doğusunda yer alan, ana yapıyla bağlantılı diğer yapı kalıntılarını örten moloz yığınlarının kaldırılması çalışmalarının ardından belirginleşen 1 nolu ve 2 nolu mekanlarda bulunan cam örnekleri.

Resim 13-Thyateira antik kenti, Tepe Mezarlığı mevkii, bazilika yapısının güney doğusunda yer alan, ana yapıyla bağlantılı diğer yapı kalıntılarını örten moloz yığınlarının kaldırılması çalışmalarının ardından belirginleşen 1 nolu ve 2 nolu mekanlarda bulunan fresk örnekleri.

Resim 14-Thyateira antik kenti, Tepe Mezarlığı mevkii, bazilika yapısının güney doğusunda yer alan, ana yapıyla bağlantılı diğer yapı kalıntılarını örten moloz yığınlarının kaldırılması çalışmalarının ardından belirginleşen 1 nolu ve 2 nolu mekanlarda bulunan etütlük sikkeler (Manisa Müzesi'ne teslim edilmiştir).